

Svanenmärkning av

Mjukpapper och mjukpappersprodukter – Tilläggsmodul

Version 6.0 • 21 december 2022 – 31 december 2027

Innehåll

Varför välja Svanenmärkning?	4
Vad kan Svanenmärkas?	4
Hur ansöker man?	5
1 Definitioner	7
2 Miljökrav	8
2.1 Information om produktionen	8
2.2 Energi och växthusgaser	9
2.3 Utsläpp till vatten och luft	11
2.4 Produktsäkerhet och kvalitet	12
2.4.1 Kemikalier	12
2.4.2 Produktfunktion	15
2.5 Förpackningar	16
3 Upprätthållande av licens	17
Regler för Svanenmärkning av produkter	18
Efterkontroller	18
Kriteriernas versionshistorik	18
Nya kriterier	18
 Bilaga 1 Mjukgörare	
Bilaga 2 Klororganiska föreningar i våtstyrkemedel och hjälpkemikalier	
Bilaga 3 Tillsatser i den färdiga mjukpappersprodukten	
Bilaga 4 Intyg från förpackningstillverkaren	

005 Mjukpapper och mjukpappersprodukter – Tilläggsmodul, version 6.0, 21 december 2022

Detta är en översättning av ett originaldokument på engelska. Vid eventuella oklarheter är det originaldokumentet som är gällande.

Adresser

Nordiska Ministerrådet beslutade 1989 att införa en frivillig officiell miljömärkning, Svanen. Nedanstående organisationer/företag har ansvaret för det officiella miljömärket Svanen på uppdrag av respektive lands regering. För mer information se webbplatserna:

Danmark

Miljömärkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Göteborg Plads 1, DK-2150 Nordhavn
Fischersgade 56, DK-9670 Løgstør
Tel: +45 72 300 450
info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Island

Norræn Umhverfismerking
á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík
Tel: +354 591 20 00
ust@ust.is
www.svanurinn.is

Detta dokument får
kopieras endast i sin
helhet och utan någon
form av ändring. Citat
får göras om källan,
Nordisk Miljömärkning,
omnämns.

Finland

Miljömärkning Finland
Urho Kekkonens gata 4-6 E
FI-00100 Helsingfors
Tel: +358 9 61 22 50 00
joutsen@ecolabel.fi
www.ecolabel.fi

Norge

Miljømerking Norge
Henrik Ibsens gate 20
NO-0255 Oslo
Tel: +47 24 14 46 00
info@svanemerket.no
www.svanemerket.no

Sverige

Miljömärkning Sverige
Box 38114
SE-100 64 Stockholm
Tel: +46 8 55 55 24 00
info@svanen.se
www.svanen.se

Vad är Svanenmärkta mjukpapper och mjukpappersprodukter?

Svanenmärket på ett mjukpapper eller en mjukpappersprodukt visar att produkten uppfyller stränga miljökrav. Det innebär att pappret är tillverkat på ett sätt som gör att det har minimal belastning på miljön under hela livscykeln.

Svanenmärkta mjukpapper och mjukpappersprodukter:

- Tillverkas på ett energieffektivt sätt med minskad energiförbrukning och minskade utsläpp av växthusgaser.
- Är tillverkade av spårbara fibrer från kontrollerade källor. Minst 70 % av de fibrer som används i mjukpappret måste komma från hållbart förvaldade skogar eller vara återvunnet.
- Genererar mindre utsläpp i luft och vatten under produktionen.
- Uppfyller strikta krav när det gäller kemikalier som är farliga för hälsan och skadliga för miljön.

Varför välja Svanenmärkning?

- Mjukpapper och mjukpappersprodukter får använda varumärket Svanen i sin marknadsföring. Svanenmärket har mycket hög kännedom och trovärdighet inom Norden.
- Svanenmärket är ett enkelt sätt att kommunicera miljöarbete och miljöengagemang till kunderna.
- Svanenmärket klargör vilka miljöbelastningar som är viktigast och visar därmed hur man som företag kan minska utsläppen och resursförbrukningen samt förbättra sin avfallshantering.
- En mer miljöanpassad drift förbereder mjukpappret för framtida miljölagstiftning.
- Svanenmärkning kan betraktas som en vägledning för arbetet med miljöförbättringar inom verksamheten.
- Svanenmärkningen innehåller inte bara miljökrav, utan även kvalitetskrav, eftersom miljö och kvalitet ofta går hand i hand. Det betyder att en Svanenlicens också kan ses som en kvalitetsstämpel.

Vad kan Svanenmärkas?

Cellulosabaserade mjukpapper och mjukpappersprodukter tillverkade av nyfibrer eller returfibrer kan vara Svanenmärkta. Det innebär att exempelvis toalettpapper, köks- och hushållspapper, servetter, handdukar, ansiktsservetter och näsdukar kan Svanenmärkas.

Produktgruppen ska inte omfatta:

- Parfymerade mjukpappersprodukter.
- Mjukpappersprodukter som innehåller rengöringsmedel, avsedda för rengöring av ytor (t.ex. golvrengöringsmedel).
- Strukturpapper.¹
- Produkter som innehåller viskos eller är laminerade med icke cellulosabaserade eller cellulosafiberbaserade material, som t.ex. biobaserade plaster. Flera av dessa produkter omfattas av kriterier för Svanenmärkning av sanitetsprodukter.
- Kosmetiska produkter enligt Europaparlamentets och Europeiska rådets förordning (EG) nr 1223/2009 (8), inklusive våtservetter. Våtservetter kan märkas enligt kriterierna för kosmetiska produkter, som anger att pappersmaterialet måste uppfylla Svanens eller EU Ecolabels krav på mjukpapper.

Kontakta Nordisk Miljömärkning för mer information om miljömärkning av sådana produkter.

Hur ansöker man?

Ansökning och kostnader

För information om ansökningsprocessen och avgifter för denna produktgrupp hänvisar vi till respektive lands hemsida eller [Pappersmoduler \(svanen.se\)](https://pappersmoduler.svanen.se). För adresser se sidan 3.

Vad krävs?

Ansökan ska bestå av ett ansökningsformulär/webbformulär samt dokumentation som visar att kraven är uppfyllda. Ansökningar ska göras med hjälp av det webbaserade ansökningsverktyget.

Massor som används i papperet måste inspekteras och listas på Nordisk Miljömärknings webbplats eller på My Swan Account. Massaproducenten står för ansökningsavgiften och den årliga noteringsavgiften för massan.

Varje krav är markerat med bokstaven O (för obligatoriskt krav) samt ett nummer. Alla krav ska uppfyllas för att en licens ska erhållas.

För varje krav är det beskrivet hur kravet ska dokumenteras. Det finns också symboler som används för att underlätta arbetet. Symbolerna är:

- Skicka med
- Ladda upp
- Fyll i webbformulär
- Kravet kontrolleras på plats.

¹ Baspapper som tillverkas på en mjukpappersmaskin med hjälp av ett tyg med struktur eller band.

All information som sänds till Nordisk Miljömärkning blir konfidentiellt behandlat. Underleverantörer kan skicka dokumentationen direkt till Nordisk Miljömärkning som också behandlas konfidentiellt.

Licensens giltighetstid

Miljömärkningslicensen gäller så länge kriterierna uppfylls och till dess kriterierna slutar gälla. Kriterierna kan förlängas eller justeras, i sådana fall förlängs licensen automatiskt och licensinnehavaren meddelas.

Senast 1 år innan kriterierna slutar gälla meddelas vilka kriterier som ska gälla efter kriteriernas sista giltighetsdatum. Licensinnehavaren erbjuds då möjlighet att förnya licensen.

Kontroll på plats

I samband med ansökan kontrollerar Nordisk Miljömärkning vanligen på plats att kraven uppfylls. Vid kontrollen ska underlag för beräkningar, original till inskickade intyg, mätprotokoll, inköpsstatistik och liknande som styrker att kraven uppfylls kunna uppvisas.

Frågor

Vid frågor, kontakta gärna Nordisk Miljömärkning, se adresser på sidan 3. Mer information och hjälp vid ansökan kan finnas. Besök respektive lands hemsida för ytterligare information. Mer information (som kalkylark) och hjälp vid ansökan kan finnas. Besök respektive lands hemsida för ytterligare information eller <https://www.nordic-ecolabel.org/product-groups/group/?productGroupCode=005>.

1 Definitioner

Term	Definition
ADt	Air dry tonne (ADt) betecknar lufttorrt ton av massa och papper, där specifika kemikalier, energiförbrukning och utsläpp uttrycks. ADt för massa är 90 %, medan ADt för papper betyder en fast halt på 94 %.
Avsvärtad massa	Avsvärtad massa (DIP) avser massa av återvunnet papper där bläck och andra främmande ämnen har tagits bort.
BCTMP	Blekt CTMP, se även CTMP.
Beläggning	Yankee-beläggning avser hjälpkemikalier som används för att förbättra tillverkningsförhållanden, som vidhäftning och frigöring av pappersbana på Yankee-cylindern.
Beläggning vid konvertering	Process för att applicera tillsatser (kemikalier, lotion) på pappersarket under konverteringen.
COD	Kemisk syreförbrukning (COD) indikerar mängden kemiskt oxiderbara organiska ämnen i avloppsvattnet.
CTMP	Kemitermomekanisk massa, se även BCTMP.
DCP	Diklorisopropanol (DCP), se även ECH.
ECH	De våtstyrkemedel som används i papper är huvudsakligen polyamid-epiklorhydrinhartser, vilket ger papperet en varaktig våtstyrka. En liten mängd restmonomerer, som epiklorhydrin (ECH) och dess reaktionsprodukter diklorisopropanol (DCP) och monoklorpropandiol (MCPD), kan finnas kvar i pappersprodukten.
Fossila bränslen	Kol, naturgas, torv och petroleumprodukter (såsom olja) från förmultnade djurkroppar och växter som dog för miljoner år sedan.
Konvertering	Tillverkning av en mjukpappersprodukt genom en process eller operation som tillämpas efter papperstillverkningsprocessen.
Laminering	Process för att sammanfoga två eller flera lager av ett mjukpappersmaterial (mjukpappersväv, mjukpappersark) för att bilda en flerlayers mjukpappersprodukt.
MCPD	Monoklorpropandiol (MCPD), se även ECH.
Mjukpapper	Baspapper tas från mjukpappersmaskinen före konvertering (vanligtvis mellan 10 g/m ² och 50 g/m ²), definierat i enlighet med ISO 12625-1.
Mjukpappersprodukter	Mjukpapper som har konverterats till en färdig produkt för slutanvändarens ändamål. Definierat i enlighet med ISO 12625-1.
Produktionskemikalier	Samlingsterm för kemiska produkter som används under produktionen av massa och papper. Det kan handla om kemiska tillsatser, hjälpkemikalier eller processkemikalier. Termen används också för att hänvisa till stärkelse, fyllnadsmaterial m.m. Även kemikalier för avloppsvattenrening ingår, se Kemikaliemodulen för närmare upplysningar.
Returfibrer	Återvunnet material definieras enligt ISO 14021 i följande två kategorier: Material i förkonsumentfasen: Material som tagits ut ur avfallsflödet under produktionsprocessen. Undantaget är återanvändning av material som genereras i en process, t.ex. spill som kan återvinnas inom samma process som genererade det. Material i efterkonsumentfasen: Material som genereras av hushåll eller av handels-, industri- eller institutionsanläggningar i deras roll som slutanvändare av en produkt som inte längre kan användas för det avsedda ändamålet. Hit räknas också returnering av material från distributionskedjan.
Restprodukt	Restprodukt är ett ämne som inte är den eller de slutprodukter som produktionsprocessen direkt försöker producera; den är inte huvudsyftet med produktionsprocessen och processen har inte avsiktligt ändrats för att producera den.
Spetsbränsle	Spetsbränsle är bränsle för toppbelastning som endast används under korta perioder, t.ex. när det är riktigt kallt.
Träfibrer	Träfibrer kan bestå av nyfibrer från timmer eller flis från sågverk. Träflis och sågspån är rester och betraktas inte som nyfibrer.
Utskott	Utskott är avfall från produktionen (skräp, remsor från skärning av rullar på pappersbruket osv.) och klassificeras inte som returfibrer, se även returfibrer.
Växtbaserade fibrer	Cellulosafibrer, exempelvis från trä och bambu, som kan användas i produktionen av Svanenmärkta pappersprodukter. Om fibrer från andra växter ingår i produktgruppen, kontakta Nordisk Miljömärkning. Nordisk Miljömärkning fattar beslut om vilka nya typer av fiberråvara som kan inkluderas i produktgruppen.

2 Miljökrav

2.1 Information om produktionen

O1 Beskrivning av produkten

Ansökaren ska lämna följande information om mjukpapper och mjukpappersprodukter:

- Namn på tillverkaren av mjukpapper och mjukpappersprodukter.
- Varumärke/handelsnamn på mjukpapper och mjukpappersprodukt, typ (som t.ex. toalettpapper, hushållspapper, servetter) och ytvikt (g/m²) för vilka mjukpapper finns tillgängliga.
- Beskriv produktens tillverkningsprocess inklusive konvertering och rening av avloppsvatten. Ange även årliga produktionsvolymen.
- Sammanställ en lista över ingående material, t.ex. produktionskemikalier, massa och förpackningsmaterial som används. När det gäller produktionskemikalier, redovisa alla produktionskemikalier som används i pappersproduktion och konvertering, och tillhandahåll dokumentation om produktens fullständiga namn, funktion, användningsområde i fabriken, leverantör och använd kvantitet i kg/ton papper. För massor ska produktionsanläggningen anges.

Den dokumentation som krävs ska lämnas i det webbaserade ansökningsverktyget.

Översikt över punkterna ovan i det webbaserade ansökningsverktyget.

Vid förfrågan från Nordisk Miljömärkning ska representativa produktprover skickas in.

O2 Massa

Alla massor som används vid tillverkning av Svanenmärkta mjukpapper och mjukpappersprodukter ska uppfylla kraven i Basmodulen och Kemikaliemodulen, generation 3 eller senare om inte annat anges i kraven nedan. Det gäller även på plats tillverkad återvunnen och avsvärtad massa.

Om massan redan är bedömd av Nordisk Miljömärkning är kravet uppfyllt. Ange information om handelsnamn, produktionsanläggning och tillverkare av den bedömda massan.

Massa bedömd av Svanen: bifoga information om handelsnamn, produktionsanläggning och tillverkare av massan.

Massa som inte är bedömd av Svanen: **massaproducenten** ska lämna in dokumentation som krävs från massafabriken med hjälp av det webbaserade ansökningsverktyget.

O3 Mjukpapper och mjukpappersprodukter

Tillverkning av mjukpapper och färdig mjukpappersprodukt ska uppfylla kraven i Basmodulen och Kemikaliemodulen, generation 3 eller senare, där så är relevant, om inte annat anges i kraven nedan. Det gäller även för konverterare (t.ex. krav på avfall).

Hylsan i den färdiga mjukpappersprodukten, som i rullar för toalettpapper och hushållspapper, ska uppfylla certifieringskrav O7 d) för fiberråvara i Basmodulen, generation 3. Hylsan får inte marknadsföras som spolbar.

Tillverkaren av mjukpapper och produkt ska skicka dokumentation som visar att relevanta krav i bas- och Kemikaliemodulerna, generation 3, uppfylls med hjälp av det webbaserade ansökningsverktyget.

Tillverkare av mjukpappersprodukt ska lämna in dokumentation som visar att kravet på kärnan är uppfyllt.

2.2 Energi och växthusgaser

Energiförbrukningen regleras genom kraven på bränsle och el medan bränsletypen som används för värmeproduktion regleras av kravet på utsläpp av växthusgaser. Kraven baserar sig på information om verklig energiåtgång i produktionen i förhållande till angivet referensvärde. Kvoten mellan verklig energiåtgång och referensvärdet utgör energipoäng.

Energin och utsläppen från CO_{2e}-beräkningen omfattar hela produktionsprocessen – både tillverkning av mjukpapper och den ingående massan. Energiförbrukning för transport av råvaran samt konvertering och förpackning ingår inte i energiberäkningen. Pappersproducenten ska intyga att kraven uppfylls. Massaproducenten ska dock bistå pappersproducenten med uppgifter om energianvändning och utsläpp av växthusgaser. Se även bilaga 4 i Basmodulen som innehåller instruktioner för beräkningarna.

O4 Energi

Totala poängen för el och bränsle för Svanenmärkta mjukpapper och mjukpappersprodukter ska vara mindre än 2,3.

$$P_{el_total} < 2,3$$

$$P_{bränsle_total} < 2,3$$

I P_{el_total} and $P_{bränsle_total}$ ingår energipoängen från både pappersproduktionen och de massor som används.

En närmare beskrivning av dokumentationskraven och beräkningsmetoderna ges i bilaga 4 till Basmodulen, generation 3 eller senare. Här definieras även P_{el} och $P_{bränsle}$.

Referensvärdet för mjukpappersmaskinens bränsleförbrukning är satt till 1750 kWh/ADt och för el till 900 kWh/ADt.

För massa utvunnen från returfiber/avsvärtad massa (DIP), använd referensvärdena i tabell 1.

Tabell 1 Energi för tillverkning av returfiber/avsvärtad massa (DIP)

Process	Bränsle kWh/ADt Referensvärde	El kWh/ADt Referensvärde
Returfibrer/DIP	300*	350*
Torkade returfibrer/DIP	1300	500

* I fall där omfattande tvättslingsor med blekning används kan högre referensvärden användas: 600 kWh/ADt för bränsle och 600 kWh/ADt för el.

Om ånga från elpannor används ska energiinnehållet i ångan omvandlas till bränsle. Ångans energi omvandlas till bränsle genom att elens energiinnehåll multipliceras med 1,25. Den resulterande mängden energi läggs till produktionens bränsleförbrukning. Se närmare Appendix 4 i Basmodulen, generation 3. När det gäller elkåpor multipliceras elförbrukningen med 1,25 och den resulterande energimängden läggs till produktionens bränsleförbrukning.

☞ **Massa-/pappersproducenten** ska lämna in beräkningar enligt bilaga 4 till Basmodulen (generation 3) som visar att de uppfyller gränsvärdena. Beräkningar av värsta scenario ska inkluderas för att visa att varje massarecept uppfyller kraven om inte massamix-specifika beräkningar redovisas för varje förekommande massamix. Nordisk Miljömärkning tillhandahåller också ett beräkningsark som ska användas för dessa beräkningar.

☞ Om högre referensvärden för DIP tillämpas ska **mjukpapperstillverkaren** rapportera varför användning av dessa värden är nödvändigt och vilka delprocesser inklusive blekning som används i processen.

05 Fossila bränslen

Fossil olja och kol får inte användas som bränsle* för produktion av processvärme i mjukpappersbruket.

Nödvändig användning av fossil olja är tillåtet, t.ex. vid planerade underhållsstopp, nödunderhållsstopp, som reserv och spetsbränsle (topplastbränsle) eller vid uppstarter för reglering av förbränningstemperaturen i en värme- och kraftvärmepanna.

** Användning av naturgas och gasol är tillåten.*

☞ **Mjukpapperstillverkaren** ska bekräfta att fossil olja eller kol inte används som bränsle för att producera processvärme i mjukpappersbruket.

☞ Om fossil olja används som reserv- eller spetsbränsle ska **mjukpapperstillverkaren** rapportera varför det är nödvändigt att använda fossil olja.

06 Utsläpp av växthusgaser

Utsläpp av växthusgaser från bränslen och el som används för produktion av processvärme får inte överstiga 525 kg CO_{2e}/ADt papper. CO_{2e}-beräkningarna inkluderar utsläpp från produktion av både mjukpapper och ingående massa.

Om processvärmener genereras av elektricitet, beräknas CO_{2e}-utsläpp relaterade till elektricitet med faktorn 231 g CO₂/kWh. Om den växthusgasintensitet för elproduktion som anges av Europeiska miljöbyrån* indikerar en högre emissionsberäkningsfaktor för det land där mjukpappersbruket är beläget, ska denna användas.

* https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/co2-emission-intensity-10#tab-googlechartid_googlechartid_googlechartid_googlechartid_chart_11111

Om ånga från elpannor används ska energiinnehållet i ångan omvandlas till bränsle. Ångans energi omvandlas till bränsle genom att energiinnehållet i elen multipliceras med 1,25. Se närmare Appendix 4 i Basmodulen, generation 3.

☞ **Mjukpappersproducenten** ska tillhandahålla beräkningar enligt bilaga 4 till Basmodulen generation 3 för att visa att kravet är uppfyllt. Ett beräkningsark framtaget av Nordisk Miljömärkning ska användas för dessa beräkningar.

2.3 Utsläpp till vatten och luft

Kraven för utsläpp till vatten och luft är utformade så att mjukpappersproducenten beräknar det totala utsläppet från massa- och pappersproduktion. För detta behöver pappersproducenten upplysningar om de specifika utsläppen från massaproduktionen.

Uppmätta utsläpp jämförs med referensvärden för utsläpp. Referensvärden för massor finns i appendix 5 tabell 5.1 i Basmodulen, generation 3 eller senare som det hänvisas till vid beräkning av utsläppspoäng för enskilda utsläppsparametrar. Utsläppsvärdena för kemisk syreförbrukning (COD), fosfor (P), svavel (S) och kväveoxider (NO_x) summeras till en totalpoäng. Kraven gällande emission av AOX finns i Basmodulen (O14).

De utsläppsvärden som ska rapporteras in grundar sig i huvudsak på uppmätta utsläpp. Anvisningar för mätning av emissioner finns i appendix 5 till Basmodulen, generation 3 eller senare. Där finns också krav på laboratoriet, mätmetoderna och hur ofta mätningen ska göras.

07 Total utsläppspoäng

Utsläpp till luft och/eller vatten från produktionen av pappersmassa och färdigt mjukpapper ska anges som utsläppspoäng för var och en av de fyra parametrarna (P_{COD}, P_P, P_S, P_{NO_x}). De uppmätta utsläppen jämförs med referensvärden för de aktuella produktionsmetoderna.

De enskilda utsläppspoängen för P_{COD}, P_P, P_S och P_{NO_x} får inte överskrida 1,3.

Total utsläppspoäng, P_{utsläpp total}:

$P_{\text{utsläpp total}} = P_{\text{COD}} + P_{\text{P}} + P_{\text{S}} + P_{\text{NO}_x}$ får inte överskrida 4,0.

Beräkningen av produktens totala utsläpp för returfiber/avsvärtad massa och mjukpappersproduktion (P_{utsläpp total}) använder de produktspecifika referensvärden som anges i tabell 2.

För beräkning av de individuella emissionspoängen för P_{COD}, P_P, P_S och P_{NO_x} och för referensvärden för olika typer av massa, se Basmodulen, generation 3 eller senare (bilaga 5, tabell 5,1).

Tabell 2 Referensvärden för utsläpp av mjukpapper och returfiber/avsvärtad massa (DIP) vid tillverkning.

Typ av papper/massa	Referensvärden för utsläpp (kg/ADt)			
	COD _{ref}	P _{ref}	S _{ref}	NO _x _{ref}
Mjukpapper:	1,2	0,007	0,15	0,5
Returfibermassa/DIP	2,5	0,007	0,2	0,25
Summa mjukpapper och returfibermassa/DIP	3,7	0,014	0,35	0,75

Utsläpp från mjukpappersbruket ska rapporteras efter avloppsreningen. Vattenprover ska tas efter det att avloppsvattnet har renats i en eventuell reningsanläggning, och vattenflödet vid provtagningen ska anges. Om avloppsvattnet renas tillsammans med annat avloppsvatten eller om kampanjer körs, ska provtagningen ske före reningsverket och även före uppblandning med

andra vattenströmmar. Analysresultatet reduceras därefter med reningsverkets effektivitetsgrad, vilken måste dokumenteras. Se även bilaga 5 i Basmodulen, generation 3.

☞ **Pappersproducenten** ska tillhandahålla beräkningar enligt bilaga 5 till Basmodulen generation 3 för att visa att kravet är uppfyllt. Ett beräkningsark framtaget av Nordisk Miljömärkning ska användas för dessa beräkningar.

☞ **Mjukpappersproducenten** ska ange de specifika utsläppen (kg/ADt) av COD, P, S och NO_x under produktionen av mjukpapper. För varje utsläppsparameter i kravet för pappersproduktionen ska anges mätresultat, analysmetod, mätfrekvens, laboratoriets namn samt om laboratoriet uppfyller kraven på laboratorier (se också avsnitt 5.3 Analyser i Basmodulen, generation 3).

2.4 Produktsäkerhet och kvalitet

2.4.1 Kemikalier

Alla produktionskemikalier som används vid produktion av mjukpapper och mjukpappersprodukter måste uppfylla kraven i Kemikaliemodulen, generation 3 eller senare, och de krav som anges i tilläggsmodulen för mjukpapper och mjukpappersprodukter.

Krav på produktionskemikalier som inte presenteras nedan, t.ex. färger och bindemedel, finns i Kemikaliemodulen, generation 3. Se tabell 3 nedan för en översikt över kemikaliekraven som anges i Kemikaliemodulen och tilläggsmodulen för mjukpapper och mjukpappersprodukter.

Tabell 3 Översikt av kemikaliekrav och i vilken modul kravet ställs.

Kemikalier	Kemikaliemodulen, generation 3	Tilläggsmodul för mjukpapper och mjukpappersprodukter, generation 6
All produktionskemikalier - Klassificering (O1) - Förbjudna ämnen (O2)	O1, O2	
Rengöringsmedel och dispergeringsmedel	O3	
Avsvärtningskemikalier	O4	
Biocider/slembekämpningsmedel	O5	
Bestrykningsmedel, retentionsmedel och flockningsmedel	O6	
Mjukgörare		O8
Våtstyrkemedel ¹	O7	O9
Skumdämpare	O8	
Färgberedningar - Metaller (O9) - Aminer och ftalater (O10)	O9, O10	
Lim	O11	
Stärkelseprodukter – GMO	O12	
Yankee-kemikalier ²		O9
Tillsatser (parfym, lotion, balsam, rengöringsmedel)		O10

Papper i kontakt med livsmedel		O11
Innehåll av skadliga ämnen och blödning		O12

1 Kravnivåer som anges i denna tilläggsmodul för mjukpapper och mjukpappersprodukter ska tillämpas.

2 Yankee-kemikalier avser hjälpkemikalier som används för att förbättra tillverkningsförhållanden som vidhäftning och frigöring av pappersbana på Yankee-cylindern.

O8 Mjukgörare

Mjukgörare som innehåller kvartärt imidazolin (CAS-nr. 72749-55-4) är undantagna från klassificering som Aquatic acute 1 H400, Aquatic chronic 1 H410, Aquatic chronic 2 H411 och Aquatic chronic 3 H412 i kravet O1 i Kemikaliemodulen (generation 3).

 Tillverkaren/leverantören av mjukgörare ska visa att kravet uppfylls i det webbaserade ansökningsverktyget, se även bilaga 1 till detta kriteriedokument.

O9 Klororganiska ämnen i våtstyrkemedel och i hjälpkemikalier

Våtstyrkemedel får innehålla sammanlagt högst 3500 ppm (0,35 %), räknat på torrsubstansinnehållet, av de lågmolekylära klororganiska föreningarna epiklorhydrin (ECH), diklorisopropanol (DCP) och klorpropandiol (CPD).

Hjälpkemikalier* som används på Yankee-cylindrar i mjukpappersproduktion får inte innehålla mer än 300 ppm (0,03 %) totalt av epiklorhydrin (ECH), diklorisopropanol (DCP) och monoklorpropandiol (MCPD).

Notera att enligt krav O7 i Kemikaliemodulen generation 3 får alkylfenoletoxylater och andra alkylfenolderivat inte tillsättas i våtstyrkemedel.

** Exempel på hjälpkemikalier som används på Yankee-cylindrar är belägningsmedel som används för att förbättra tillverkningsförhållanden som vidhäftning och frigöring av pappersbana på Yankee-cylindern.*

 Tillverkaren/leverantören av våtstyrkemedel och hjälpkemikalier ska visa att kravet uppfylls i det webbaserade ansökningsverktyget, se även bilaga 2 i detta kriteriedokument.

O10 Tillsatser i den färdiga produkten

Följande tillsatser är inte tillåtna i den färdiga mjukpappersprodukten (inklusive hylsor):

Parfymer

Parfymer och andra doftämnen är inte tillåtna i mjukpappersprodukten. Essentiella oljor eller växtextrakt där funktionen är att tillföra doft är inte tillåtna.

Kosmetiska och kroppsvårdande tillsatser (t.ex. lotion)

Kosmetiska eller kroppsvårdande preparat och andra parfymerande ämnen vars huvudsakliga funktion är något annat än att ge mjukpappersprodukten en doft ska uppfylla Svanens krav för kosmetiska produkter, generation 3 eller senare.

Rengöringsmedel

Rengöringsmedel avsedda för ytrengöring (t.ex. golvrengöring) är inte tillåtna i mjukpappersprodukten.

 Mjukpapperstillverkaren ska deklarerera överensstämmelse med kravet i det webbaserade ansökningsverktyget.

- ☞ Om kosmetiska och kroppsvårdande tillsatser används ska **mjukpapperstillverkaren** tillhandahålla dokumentation som visar att Svanens kriterier för kosmetiska produkter är uppfyllda, se även bilaga 3.

O11 Mjukpapper och mjukpappersprodukter i kontakt med livsmedel

Mjukpapper och mjukpappersprodukter som marknadsförs för användning i kontakt med livsmedel måste uppfylla EU:s förordning nr 1935/2004/EG om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel och vara märkta som sådana enligt artikel 15 i EU:s förordning nr. 1935/2004/EG.

Dessutom måste kökshanddukar och servetter uppfylla BfR:s rekommendation XXXVI. Papper och kartong för livsmedelskontakt, april 2021 eller senare versioner.

- ☞ **Tillverkaren av mjukpapper och mjukpappersprodukter** ska bifoga en bekräftelse från en oberoende tredje part om att förordningen och riktlinjerna följs.
- ☞ **Mjukpappersproduktens tillverkare** ska bifoga ett exempel på information som är tryckt på produktens yttre förpackning.

O12 Innehåll av skadliga ämnen och blödning

Detta krav är uppdelat i mjukpapper och mjukpappersprodukter tillverkade av olika fibrer:

Tabell A) gäller endast återvunna fibrer eller blandningar av returfiber och nyfiber.

Tabell B) gäller för alla fibertyper, inklusive nyfibrer, returfibrer eller blandningar av nyfibrer och returfiber.

Tabell A) Högsta tillåtna innehåll för mjukpapper och mjukpappersprodukter som innehåller returfibrer:

Parameter	Gräns	Testmetod
Formaldehyd	1 mg/dm ²	EN 1541 – vattenextrakt
Glyoxal	1,5 mg/dm ²	DIN 54603
PCB	0,05 mg/kg	SS-EN ISO 15318
PCP	0,15 mg/kg	SS-EN ISO 15320
Totalt organisk fluor ^{*,**}	20 mg/kg	EN ISO 10304-1 (D20) eller motsvarande standard ^{***}
Migrering av bisfenol A, F, S [*]	0,05 mg/kg livsmedel ^{****}	EN 645

* Appliceras på kökshanddukar, servetter och alla andra mjukpappersprodukter som marknadsförs för användning i kontakt med livsmedel.

** Halten av oorganiska fluorföreningar subtraheras från TOF-analysens resultat.

*** Motsvarande standard ska godkännas av Nordisk Miljömärkning.

**** Gränsvärde för varje enskilt ämne

Tabell B) Följande krav gäller för alla mjukpapper och mjukpappersprodukter och alla fibertyper:

Parameter	Testmetoder och nivåer
Slimicider och antimikrobiella medel	Inga tillväxthämmande effekter från mikroorganismer enligt testmetod EN 1104.
Optiska vitmedel	Ingen blödning enligt testmetod EN 648, senaste versionen, nivå 4 eller 5*
Färger och tryckfärger (om relevant)	Ingen blödning enligt testmetod EN 646, senaste versionen, nivå 4 eller 5*

* Observera att för mjukpapper och mjukpappersprodukter som måste följa BfR XXXVI (O11) måste den nivå som krävs i BfR XXXVI vara uppfylld.

Kravet ska redovisas vid ansökan med efterföljande årlig kontroll genom egenkontroll.

- ☞ **Mjukpapperstillverkaren** ska bifoga testresultat och testrapporter från en oberoende tredje part. Provningsmetoden ska överensstämma med de metoder som anges i kravet.
- ☞ **Mjukpapperstillverkaren** ska bifoga ett skriftligt förfarande som visar hur en årlig provning genomförs i enlighet med kravet, tillsammans med årliga interna kontroller av att kravet uppfylls.

2.4.2 Produktfunktion

O13 Absorberande egenskaper hos kökshanddukar och pappershanddukar

Kökshanddukar och pappershanddukar (både ark och rullar) måste ha en absorptionskapacitet på minst 5 g vatten/g papper, uppmätt under 30 sekunder enligt testmetod ENV 12625-8:2010. Testet ska utföras på den konverterade produkten.

- ☞ **Tillverkaren** av mjukpappersprodukten ska bifoga testresultat enligt provningsmetod ENV 12625-8:2010.

O14 Kökshanddukens styrka/perforering

Förhållandet mellan papperets hållfasthet i längsled och över perforeringen ska vara minst 2 enligt EN 12625-4:2016. Testet måste utföras på den konverterade produkten. Kravet gäller inte för hushållspapper utan perforering.

- ☞ **Tillverkaren** av mjukpappersprodukten ska bifoga provningsresultat enligt EN 12625-4:2016.

O15 Toalettpapper

Toalettpapper får inte ha våtstyrka. Toalettpapperet anses vara starkt när det är vått om dess relativa våtstyrka är större än 10 % i maskinriktningen. Testet måste utföras på den konverterade produkten.

Relativ våtstyrka mäts som kvoten mellan våt och torr dragstyrka. Om styrkan hos det våta mjukpapperet är så låg att det inte kan mätas, anses papperet inte ha våtstyrka.

- ☞ **Tillverkaren** av mjukpappersprodukten ska bifoga testresultat. Mätning av dragstyrka ska utföras enligt en standardiserad och reproducerbar metod.

- 🔗 Beskrivning av metod och rutiner för att säkerställa att toalettpappret inte har våtstyrka i de fall produktionslinjer växlar mellan tillverkning av papper med och utan våtstyrka.

2.5 Förpackningar

O16 Återvunnen råvara i primärförpackningar

Kravet omfattar primärförpackning* för den Svanenmärkta mjukpappersprodukten.

** Med primär förpackning menas de förpackningar som finns kvar med den Svanenmärkta produkten hela vägen till kunden, även mindre återförslutningsbara näsduksförpackningar i förpackningen. Sträckfilm för baspapper omfattas inte av kravet.*

Plastförpackningar

Plasten måste innehålla minst 30 % återvunnen** plast.

Undantag gäller för:

- Förpackning av servetter och näsdukar av polypropen.

Pappersförpackningar

Med pappersförpackningar avses alla pappersbaserade förpackningar (papper, kartong etc.). På årsbasis:

1. Minst 70 % av fiberråvaran som används i pappersförpackningen ska komma från skog som är certifierade enligt FSC eller PEFC,
eller
2. Pappersförpackningen måste bestå av minst 70 % returfibrer** eller vara märkta som FSC- eller PEFC-återvunna,
eller
3. En kombination av certifierade fibrer och returfibrer. Om papperet innehåller både returfibrer och certifierade fibrer ska summan av dessa fibrer vara minst 70 %.

Den återstående andelen fiberråvara måste omfattas av kontrollprogrammen FSC/PEFC (FSC-kontrollerat trä/PEFC-kontrollerade källor).

** Återvunnet material definieras enligt ISO 14021 i följande två kategorier:*

Pre-konsument-material: Material som har tagits ut ur avfallsflödet under tillverkningsprocessen. Undantaget är återanvändning av material som genereras i en process t.ex. som spill och som kan återvinnas inom samma process som genererade det.

Post-konsument-material: Material som genereras av hushåll eller av handels-, industri- eller institutionsanläggningar i deras roll som slutanvändare av en produkt som inte längre kan användas för det avsedda ändamålet. Hit räknas även returnering av material från distributionskedjan.

- 🔗 **Tillverkaren av mjukpappersprodukten** ska bifoga en beskrivning av förpackningens materialsammansättning, t.ex. i form av tekniska datablad.

Bilaga 4 Deklaration från tillverkaren av förpackningen kan användas som del av dokumentationen.

O17 Klorerad plast

Klorerad plast, t.ex. polyvinylklorid (PVC) och polyvinylidenklorid (PVDC), får inte användas i förpackningen (artikel, grupp eller transportförpackning).

Tillverkaren av mjukpappersprodukten ska deklarerat att klorerad plast inte används i förpackningen. Bilaga 4 Deklaration från tillverkaren av förpackningen kan användas som del av dokumentationen.

O18 Återvinningsbart förpackningsmaterial i primärförpackningen

Huvudmaterialet** i primärförpackningen ska kunna återvinnas via de befintliga återvinningssystemen i Norden idag. Dessutom måste primärförpackningar av plast vara tillverkade av monomaterial***.

** Förbränning för energiåtervinning klassas inte som materialåtervinning.
Biologiskt nedbrytbar/komposterbar/oxonedbrytbar plast kan inte återvinnas på dagens återvinningsanläggningar.*

*** Huvudmaterialet definieras som det material som utgör 90 viktprocent eller mer av den totala förpackningen.*

**** Ett monomaterial definieras som materialkomponenter som inte består av flera materialtyper, t.ex. är samma plasttyp och kartong monomaterial.*

Mjukpapperstillverkaren ska visa att kravet uppfylls genom att bifoga en beskrivning av huvudmaterialet i förpackningen och hur materialet kan återvinnas i befintliga avfalls- och resurssystem i Norden. Bilaga 4 Deklaration från tillverkaren av förpackningen kan användas som del av dokumentationen.

O19 Information om återvinning

Förpackningen ska innehålla information om hur den kan sorteras för återvinning. Denna information ska anges med text eller symboler.

Mjukpappersproduktens tillverkare ska bifoga ett exempel på information som är tryckt på produktens yttre förpackning.

3 Upprätthållande av licens

Syftet med att upprätthålla licensen är att säkerställa att grundläggande kvalitetssäkring hanteras på lämpligt sätt.

O20 Kundklagomål

Licensinnehavaren måste se till att kvaliteten i den Svanenmärkta produkten eller tjänsten inte försämras under licensens giltighetstid. Därför måste licensinnehavaren ha ett arkiv över kundklagomål.

Observera att den ursprungliga rutinen måste vara på ett av de nordiska språken eller på engelska.

Rutiner för hantering och arkivering av kundklagomål.

O21 Spårbarhet

Licensinnehavaren ska kunna spåra de Svanenmärkta produkterna i produktionen. En tillverkad/såld produkt ska kunna spåras tillbaka till tillfället (tid och datum) och platsen (specifik fabrik) och, i relevanta fall, även till vilken maskin/produktionslinje som den tillverkades i. Dessutom ska det kunna gå att koppla ihop produkten med den råvara som faktiskt har använts.

🏠 Beskrivning av brukets spårbarhetssystem/rutiner för att uppfylla kravet.

O22 Årlig uppföljning

Varje år ska en uppföljning av miljökraven göras enligt instruktioner från Nordisk Miljömärkning, se även krav O16 i Basmodulen generation 3 eller senare.

Nordisk Miljömärkning kan undersöka ett urval eller samtliga krav.

Regler för Svanenmärkning av produkter

När Svanenmärket används på produkter ska licensnumret anges.

Mer information om grafiska riktlinjer, regler och avgifter finns på [Regler för nordisk miljömärkning - svanen.se](https://www.nordiskmiljomarkning.se/regler-och-avgifter)

Efterkontroller

Nordisk Miljömärkning kan kontrollera att produkten uppfyller Nordisk Miljömärknings krav under licensperioden. Det kan t.ex. ske genom besök på plats, stickprovskontroll eller liknande test.

Licensen kan dras in om det visar sig att produkten inte uppfyller kraven.

Kriteriernas versionshistorik

Nordisk Miljömärkning fastställde version 6.0 av kriterierna för Mjukpapper och mjukpappersprodukter den 21 december 2022. Kriterierna gäller till och med den 31 december 2027.

Nya kriterier

I nästa generation av kriterierna ska följande krav ses över:

- Energi och utsläpp av växthusgaser (O4-O6), avseende referensvärden för energiförbrukning och gränsvärde för utsläpp av CO_{2e}.
- Klororganiska ämnen i våtstyrkemedel och i hjälpkemikalier (O9), avseende ytterligare skärpning av gränsvärden för både våtstyrkemedel och hjälpkemikalier.
- Förpackning (O16) avseende andel återvunnet material i primärförpackningen, både för papper och plast.

Bilaga 1 Mjukgörare

Används tillsammans med en ansökan om licens för Svanenmärkning av mjukpapper och mjukpappersprodukter.

Produktnamn:
Funktion:
Kemikalieproducent/-leverantör:

O8-mjukgörare	Ja	Nej
Innehåller mjukgöraren kvartärt imidazolin (CAS-nr 72749-55-4)?	☐	☐
Om ja, är produkten klassificerad som miljöfarlig med riskkod H400, H410, H411 eller H412?	☐	☐

Vi intygar att kraven har uppfyllts och att informationen har angetts korrekt. Vid alla ändringar i produktens sammansättning som påverkar hur produkten uppfyller kraven ska en ny försäkran om efterlevnad av kraven lämnas till Nordisk Miljömärkning.

Plats och datum:	Företagsnamn/stämpel:
Ansvarig person:	Ansvarig persons signatur:
Telefon:	E-post:

Bilaga 2 Klororganiska föreningar i våtstyrkemedel och hjälpkemikalier

Används tillsammans med en ansökan om licens för Svanenmärkning av mjukpapper och mjukpappersprodukter.

Produktnamn:
Funktion:
Kemikalieproducent/-leverantör:

O9 Klororganiska föreningar i våtstyrkemedel	Ja	Nej
Våtstyrkemedel får innehålla sammanlagt högst 3500 ppm (0,35 %), räknat på torrsubstansinnehållet, av de lågmolekylära klororganiska föreningarna epiklorhydrin (ECH), diklorisopropanol (DCP) och klorpropandiol (CPD). Innehåller våtstyrkemedlet någon av de lågmolekylära organiska föreningarna epiklorhydrin (ECH), diklorisopropanol (DCP) eller klorpropandiol (MCDP)? Om ja, ange entydigt kemiskt namn och CAS-nummer, relevanta riskfraser samt koncentration:	☐	☐
Alkylfenoletoxilater eller andra alkylfenolderivat får inte tillsättas i våtstyrkemedel. Har alkylfenoletoxilater eller andra alkylfenolderivat tillsatts i våtstyrkemedlet?	☐	☐

O9 Klororganiska föreningar i hjälpkemikalier som används på Yankee-cylindrar	Ja	Nej
Hjälpkemikalier* som används på Yankee-cylindrar i mjukpappersproduktion får inte innehålla mer än 300 ppm (0,03 %) totalt av epiklorhydrin (ECH), diklorisopropanol (DCP) eller monoklorpropandiol (MCPD). Innehåller hjälpkemikalien* som används på Yankee-cylindern någon av de lågmolekylära organiska föreningarna epiklorhydrin (ECH), diklorisopropanol (DCP) eller klorpropandiol (MCPD)? * Exempel på hjälpkemikalier som används på Yankee-cylindrar är beläggningsmedel som används för att förbättra tillverkningsförhållanden som vidhäftning och frigöring av pappersbana på Yankee-cylindern. Om ja, ange entydigt kemiskt namn och CAS-nummer, relevanta riskfraser samt koncentration: _____ _____ _____	☐	☐

Vi intygar att kraven har uppfyllts och att informationen har angetts korrekt.
Vid alla ändringar i produktens sammansättning som påverkar hur produkten uppfyller kraven ska en ny försäkran om efterlevnad av kraven lämnas till Nordisk Miljömärkning.

Plats och datum:	Företagsnamn/stämpel:
Ansvarig person:	Ansvarig persons signatur:
Telefon:	E-post:

Bilaga 3 Tillsatser i den färdiga mjukpappersprodukten

Används tillsammans med en ansökan om licens för Svanenmärkning av mjukpapper och mjukpappersprodukter.

O10 Tillsatser i den färdiga mjukpappersprodukten (inklusive kärnor)	Ja	Nej
Innehåller mjukpappersprodukten parfym eller andra doftämnen (t.ex. essentiella oljor eller växtextrakt)?	☐	☐
Innehåller mjukpappersprodukten kosmetiska eller kroppsvårdande preparat och doftande eller parfymerade produkter vars huvudfunktion inte är att ge mjukpappersprodukten en doft?	☐	☐
Innehåller mjukpappersprodukten rengöringsmedel avsedda för ytrengöring (t.ex. golvrengöringsmedel)?	☐	☐

Vi intygar att kraven har uppfyllts och att informationen har angetts korrekt. Vid alla ändringar i produktens sammansättning som påverkar hur produkten uppfyller kraven ska en ny försäkran om efterlevnad av kraven lämnas till Nordisk Miljömärkning.

Plats och datum:	Företagsnamn/stämpel:
Ansvarig person:	Ansvarig persons signatur:
Telefon:	E-post:

Bilaga 4 Intyg från förpackningstillverkaren

Används tillsammans med en ansökan om licens för Svanenmärkning av mjukpapper och mjukpappersprodukter. Du kan också bifoga annan dokumentation, t.ex. tekniska datablad.

Detta intyg är baserat på den vetskap undertecknad innehar vid tidpunkten för ansökan baserat på tester och/eller intyg från råvaruproducenter, med förbehåll för utveckling och ny vetskap. Skulle sådan ny vetskap uppstå, så är undertecknad förpliktad till att sända in ett uppdaterat intyg till Nordisk Miljömärkning.

Tillverkare/distributör
Förpackningsmaterial (typ av plast, papper, kartong etc.) Ange alla material som ingår i förpackningen.

Allmänna krav (O17-O18)

O17 Material som inte får användas	Ja	Nej
Används klorerad plast, t.ex. polyvinylklorid (PVC) och polyvinylidenklorid (PVDC), i förpackningen?	☐	☐

O18 Återvinningsbarhet av förpackning	Ja	Nej
Är huvudmaterialet* i förpackningen återvinningsbart** via de befintliga återvinningssystemen i de nordiska länderna? <i>* Huvudmaterialet definieras som det material som utgör 90 viktprocent eller mer av den totala förpackningen.</i> <i>* Förbränning för energiåtervinning klassas inte som materialåtervinning. Biologiskt nedbrytbar/komposterbar/oxonedbrytbar plast kan inte återvinnas på dagens återvinningsanläggningar.</i> Hur ska förpackningen återvinnas? _____ _____	☐	☐

Krav på plastförpackningar (O16):

O16: Återvunnet material i plastförpackning	Ja	Nej
Innehåller förpackningen återvunnen plast*?	☐	☐
<i>* Återvunnet material definieras enligt ISO 14021 i följande två kategorier:</i> <i>Material i förkonsumentfasen: Material som har tagits ut ur avfallsflödet under tillverkningsprocessen. Undantaget är återanvändning av material som genereras i en process t.ex. som spill och som kan återvinnas inom samma process som genererade det.</i> <i>Material i efterkonsumentfasen: Material som genereras av hushåll eller av handels-, industri- eller institutionsanläggningar i deras roll som slutanvändare av en produkt som inte längre kan användas för det avsedda ändamålet. Hit räknas även returnering av material från distributionskedjan.</i>		
Om ja , ange procentandelen återvunnen plast (vikt- %):		
Är plastförpackningen gjord av monomaterial?	☐	☐
<i>*** Ett monomaterial definieras som materialkomponenter som inte består av flera materialtyper, t.ex. är samma plasttyp och kartong monomaterial.</i>		

Krav på pappersförpackningar (O16):

Med pappersförpackningar avses alla pappersbaserade förpackningar (papper, kartong etc.).

O16: Pappersförpackningar	Ja	Nej
Innehåller förpackningen återvunnet material*?	☐	☐
<i>* Återvunnet material definieras enligt ISO 14021 i följande två kategorier:</i> <i>Material i förkonsumentfasen: Material som har tagits ut ur avfallsflödet under tillverkningsprocessen. Undantaget är återanvändning av material som genereras i en process t.ex. som spill och som kan återvinnas inom samma process som genererade det.</i> <i>Material i efterkonsumentfasen: Material som genereras av hushåll eller av handels-, industri- eller institutionsanläggningar i deras roll som slutanvändare av en produkt som inte längre kan användas för det avsedda ändamålet. Hit räknas även returnering av material från distributionskedjan.</i>		
Om ja , ange andel återvunnet material i förpackningen (vikt- %): _____		
Innehåller pappersförpackningen certifierade fibrer som kommer från skogsbruk som är certifierat enligt FSC eller PEFC?	☐	☐
Om ja , ange viktprocent av massan/papperet som kommer från skogsbruk certifierade enligt FSC eller PEFC: _____		
Med hänvisning till procentandelen återvunnet material/certifierade fibrer i pappret: Täcks den återstående andelen träråvara av FSC/PEFC:s kontrollsystem (FSC-kontrollerat trä/PEFC-kontrollerade källor)?	☐	☐

Plats och datum:	Företagsnamn/stämpel:
Ansvarig person:	Ansvarig persons signatur:
Telefon:	E-post: